NOTULEN VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE RAAD DER GEMEENTE ZOETERMEER, GEHOUDEN OP WOENSDAG 30 MAART 2022

Voorzitter: de heer Bezuijen, burgemeester
Secretaris: de heer Blokland, griffier

Aanwezig zijn:
39 leden, te weten: de heren Aiobi, Aptroot, Bakkers, mevrouw Bink-Winterkamp, de heren Blansjaar en Boerboom, Van der Boomgaard, de dames Bout-Wijngaards en Brouwer-Weemhoff, de heren Van Damme, Duiven en Ekkelenkamp, mevrouw Frinking, de heren Haak en Iedema, de dames Kraneveldt-van der Veen, Ter Laak en Van Leeuwen, de heren Louw en Markes, mevrouw Van der Meer, de heren Meijer, Meijroos en Mertens, mevrouw Meurs-Troch, de heren Mohammadian, Mooiman, Nawijn (vanaf 20.00 uur), Rumpt, Schoonbeek, mevrouw Siegelaer, de heren Smitskam, Van Steenis, Van der Vlies, Velner, Wareman en Werkhoven, de dames Wortel-Driessen en Van Yperen

Tevens aanwezig zijn: wethouders Paalvast, Van Driel en Groeneveld

Afwezig zijn: -

AGENDA

---

1. **Opening en vaststelling agenda**
2. **Spreekrecht**
3. **Mededelingen**
4. **Installatie gemeenteraadsleden**
5. **Benoeming commissieleden**
6. **Benoeming tijdelijk presidium**
7. **Benoeming leden Commissie Onderzoek Geloofsbrieven**
8. **Bekrachtiging/opheffen geheimhouding**
9. **Hamerstukken:**
   a. Raadsvoorstel Financiële consequenties aanstelling informateur
10. **Duiding uitslag gemeenteraadsverkiezingen 2022**
11. **Sluiting**

VERSLAG

---

1. Opening en vaststelling agenda

De voorzitter: Dames en heren, leden van de raad, dames en heren in het publiek, fijn dat u er allemaal bent. Van harte welkom. Ik open hierbij de bijzondere raadsvergadering, mag ik wel zeggen, van 30 maart 2022. Fijn dat u hier allemaal bent. Het is de eerste vergadering in de nieuwe samenstelling na de verkiezingen van vorige week. Vandaag gaan we er natuurlijk een hele mooie feestelijke dag van maken. Tenminste, daar ben ik van uitgegaan als voorzitter. Ik hoop dat u daar ook een beetje aan meewerkt. Dan gaan we dat ook zeker doen. Het is goed om te zien dat iedereen er ook is. Het enige is, dan kom ik ook bij de berichten van verhindering, dat de heer Nawijn iets later aanwezig zal zijn. Ik hoop dat hij zo binnenkomt dan kan hij ook meteen mee met de installatie. Dat wat mij betreft de opening. Ik kom straks nog wel even iets langer aan het woord met betrekking tot de vaststelling of in ieder geval met de opening. Dan wil ik u overgaan tot de vaststelling van de agenda.
Is er iemand die iets over de agenda zou willen zeggen? Is er iemand die stemming wenst over de vaststelling van de agenda? Dat zal niet vier jaar zo gaan maar ik ben toch heel blij dat het nu zo gaat.

2. Spreekrecht

De **voorzitter**: Dan gaan we over naar agendapunt 2, het spreekrecht. Daarvoor hebben zich geen insprekers gemeld. Dus ook dat kan ik wat dat betreft als agendapunt afgehandeld beschouwen.

3. Mededelingen

De **voorzitter**: Dan hebben we agendapunt 3. Even voor de mensen in het publiek. Dit is eigenlijk de vaste agenda van de raad, dan hebben we het agendapunt mededelingen. Zijn er op dit moment mededelingen vanuit de raad? Zijn er mededelingen vanuit het afgeslankte college? Ja, er zitten er nog maar drie, er zitten er twee daar. Ik moet het even gezegd hebben, niets ten nadele. Maar het zijn er maar drie. Geen mededelingen vanuit het college.

4. Installatie gemeenteraadsleden

De **voorzitter**: Dan gaan we over naar agendapunt 4. Dat gaat snel. Dat is de installatie van u allen als gemeenteraadsleden. Voor dit officiële moment stap ik over naar de katheder en dat ga ik nu even doen.
Dames en heren, ik zei het al, goedenavond, het gaat nu echt beginnen, u kunt nu echt aan de slag. 'Eindelijk', voegt u hier in gedachten misschien wel aan toe. Want gaat u maar na: u had eerst uw drukke campagnetijd, daarna volgden de verkiezingen en vervolgens moest u tot vorige week maandag wachten, voordat u echt helemaal zeker wist dat u bent gekozen. Eergisteren was nog het afscheid nemen van wat ik nu de 'oude' raad mag noemen. Maar vanaf heden is, zoals dat heet, the floor yours. Of nou ja: eerst moet u natuurlijk nog worden geïnstalleerd. Daar gaan we zo toe over, maar graag neem ik de gelegenheid te baat om het woord tot u te richten. Natuurlijk wil ik u al bij dezen van harte feliciteren met uw verkiezing of herverkiezing. Ik kan me voorstellen dat dit voor sommigen van u spannend is geweest. De uitslag wijst dit wel uit: we weten allemaal dat die een aantal verrassingen heeft laten zien. Ik zie vertrouwde gezichten, ik zie ook nieuwe gezichten. Onder u zijn raadsleden die al gepokt en gemazeld zijn, anderen zetten hun eerste schreden als volksvertegenwoordiger. Het is een mooi, heel eervol ambt, al is het alleen al omdat u bent gekozen door de bevolking via vrije verkiezingen. Dat we die kunnen houden is een bijzonder voorrecht van onschatbare waarde. Ik hecht eraan om dat in deze periode van internationale spanningen te benadrukken. Kijk naar de zich voortslepende strijd in Syrië. Of neem Afghanistan dat onder leiding van een moordlustig regime is teruggevallen in de tijd. Met bijvoorbeeld als gevolg dat vrouwen en meisjes als 'minderwaardig' worden beschouwd. Van de vrijheid van meningsuiting die wij als iets heel vanzelfsprekends ervaren is daar en op tal van andere plaatsen op de wereld geen sprake. We hoeven de televisie maar aan te zetten om te zien dat zelfs op iets meer dan twee uur vliegen van hier een gruwelijke oorlog woedt. In Oekraïne worden democratische waarden letterlijk weggevaagd en kapot gebombardeerd. Miljoenen Oekraïners zijn al op de vlucht geslagen. Hun familie, hun vrienden, hun huis, hun baan en hun bezittingen, alles hebben ze achter zich gelaten om ergens in Europa een veilig heenkomen te zoeken. Probeert u zich eens voor te stellen hoe het is als óns dit zou overkomen. Ook onze stad krijgt te maken met de opvang en huisvesting van deze vluchtelingen. Niemand weet nog van welke omvang dat zal zijn, maar het wordt wel een van de dossiers voor u als leden van onze nieuwe raad. Het creëren van woonruimte zal sowieso een vraagstuk zijn dat volop aan de orde komt. Net als in voorgaande raadsperiodes blijft 'bouwen' een speerpunt van het gemeentebestuur. Dat heb ik niet zelf bedacht. Het wordt u óók niet alvast door het college in de schoenen geschoven. In ons dualistische stelsel bepaalt u immers zelf wel hoe de agenda van de raad eruitziet. Maar er valt eenvoudigweg niet aan te ontkomen dat we op een aanzienlijke uitbreiding van ons woningbestand blijven inzetten. In de vorige raadsperiodes zijn hierover al volop discussies gevoerd. Bijvoorbeeld voor jongeren is geen betaalbaar huis te vinden. En van onze ouderen zijn velen best bereid om kleiner te gaan wonen, maar waar zou dat kunnen? De geschiedenis lijkt zich te herhalen, want dit jaar vieren we dat het precies zestig jaar geleden is dat Zoetermeer de status van 'groeistad' kreeg. In die periode was dit nog een bescheiden, gemoedelijk boterdorp. Maar ook toen zijn de schouders eronder gezet om de schrijnende woningnood aan te pakken. Zo is langzaamaan het moderne en comfortabele Zoetermeer ontstaan zoals wij dat nu kennen. Het betekent wel dat een aantal wijken op leeftijd is en om een revitalisatie vraagt. Ook daar krijgt u mee te maken. De financiële tekorten op onze taakstelling voor het Sociaal Domein in het algemeen, en de jeugdzorg in het bijzonder zullen eveneens onze aandacht blijven vragen. Zo kan ik nog wel even doorgaan. Maar wees gerust, ik doe dat niet, later hebben we daar nog alle tijd voor. Want vandaag, ik zei het al, is het een feestelijke dag.
Een dag waarop we vieren dat u als volksvertegenwoordiger aan de slag gaat. Voor onze samenleving, voor onze stad, voor onze inwoners en ondernemers. Laten we hen niet uit het oog verliezen.
Laten we zo veel mogelijk samen optrekken, gebaseerd op een open en transparante bestuurscultuur in deze raadzaal en in en met de stad.
Bij de afgelopen verkiezingen maakte 52,3% van de Zoetermeerse kiesgerechtigden de gang naar het stemlokaal. Dat betekent dat bijna de helft van deze groep hiervan heeft afgezien. Ieder zal daar zijn

redenen voor hebben gehad, maar wat mij betreft streven we ernaar dat Zoetermeer over vier jaar met een beduidend hogere score voor de dag komt. We moeten daarom ons oor te luisteren leggen en nog meer dan voorheen het gesprek met elkaar aangaan. Je bereikt niets door een afwachtende houding aan te nemen. Als ik zo om me heen kijk, zie ik dat u dat ook zeker niet van plan bent. Volgens mij heeft u er zin in, heel veel zin. U popelt om de mouwen op te stropen om Zoetermeer van dienst te zijn. Dat lijkt me alle reden om, want daarvoor sta ik hiervoor ook, tot de installatie van onze 39 nieuwe raadsleden over te gaan. Ja, nu gaat het echt beginnen, we gaan aan de slag. Niet alleen in deze raadzaal, maar ook voor de stad.
Ik zal zo dadelijk eerst de eed afnemen bij de raadsleden die dat hebben aangegeven. Daarna volgen de raadsleden die de verklaring en belofte zullen afleggen. Om ervoor te zorgen dat iedereen in deze zaal én thuis, alle mensen thuis ook, u goed kan zien bij deze toch bijzondere gelofte, verzoek ik het raadslid waar ik de naam van noem te gaan staan, uw microfoon aan te zetten en even te wachten tot u goed in beeld bent. Mocht het misgaan, dan doen we het over. Dan doen we het nog een keer rustig aan. Overigens, overige aanwezigen kunnen blijven zitten. Dus u hoeft niet als een raadslid staat allemaal te gaan staan, dat is niet nodig. Alleen het raadslid waarvan ik de naam noem mag gaan staan.
Zoals gezegd, we gaan beginnen met de raadsleden die aangegeven hebben de eed te willen afleggen. Ik lees eerst de tekst straks voor en noem daarna de namen in alfabetische volgorde. Het passende antwoord is: "Zo waarlijk helpe mij God Almachtig", waarbij u de wijsvinger en middelvinger van uw rechterhand gesloten in de lucht steekt. Uit elkaar is vrede, maar dit is gewoon zoals het hoort. Dan ga ik nu de tekst voorlezen van de eed en zal ik daarna de raadsleden vragen om op te gaan staan.
"Ik zweer dat ik, om tot lid van de raad benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.
Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.
Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van het gemeentebestuur naar eer en geweten zal vervullen."
Daar wil ik straks dan graag uw antwoord. Ik begin. De heer Blansjaar.

De heer **Blansjaar** (PDvZ): Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De **voorzitter**: Dank u wel mijnheer Blansjaar. Ik ben vergeten de fotograaf te vragen of hij klaar is. Dank u wel om het nog een keer te doen mijnheer Blansjaar. Hij is nu klaar.
De heer Van den Boomgaard.

De heer **Van den Boomgaard** (FVD): Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De **voorzitter**: Nog even wachten tot de camera op tijd is, u mag het nog een keer doen. Daarna gaat het straks heel vloeiend.

De heer **Van den Boomgaard** (FVD): Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De **voorzitter**: Dank u wel mijnheer Van den Boomgaard. Mevrouw Brouwer-Weemhoff.

Mevrouw **Brouwer** (ChristenUnie-SGP): Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Ekkelenkamp.

De heer **Ekkelenkamp** (D66): Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De **voorzitter**: Even wachten, ik geef een teken als het mag. We gaan het nog een keer doen, gaat uw gang mijnheer Ekkelenkamp.

De heer **Ekkelenkamp** (D66): Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik zal even een teken geven als u goed op de camera staat, dat helpt misschien. Mevrouw Frinking.

Mevrouw **Frinking** (CDA): Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Ter Laak.

Mevrouw **Ter Laak** (CDA): Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Meurs-Troch.

Mevrouw **Meurs** (Zoetermeer Vooruit): Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Mohammadian.

De heer **Mohammadian** (Zoetermeer Vooruit): Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan sla ik de heer Nawijn even over. De heer Van Rumpt.

De heer **Van Rumpt** (ChristenUnie-SGP): Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Velner.

De heer **Velner** (SP): Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Van Werkhoven.

Mevrouw **Van Werkhoven** (GroenLinks): Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De **voorzitter**: Dan nu over naar de raadsleden die hebben aangegeven de verklaring en belofte te willen afleggen. Het passende antwoord in dit geval is: "Dat verklaar en beloof ik".
"Ik verklaar dat ik, om tot lid van de raad benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.
Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.
Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van het gemeentebestuur naar eer en geweten zal vervullen."
Graag uw antwoord. Dan begin ik met de heer Aiobi.

De heer **Aiobi** (GroenLinks): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Aptroot.

De heer **Aptroot** (VVD): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Bakkers.

Mevrouw **Bakkers** (D66): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Bink.

Mevrouw **Bink** (Zoetermeer Vooruit): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Boerboom.

De heer **Boerboom** (GroenLinks): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: Dank u wel. Straks moeten we nieuwe camera's aanschaffen voor u met uw lengte. Mevrouw Bout.

Mevrouw **Bout** (PvdA): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Van Damme.

Mevrouw **Van Damme** (SP): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Duiven.

De heer **Duiven** (VVD): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Haak.

De heer **Haak** (PDvZ): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Iedema.

De heer **Iedema** (VVD): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Kraneveldt-van der Veen.

Mevrouw **Kraneveldt** (PvdA): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Van Leeuwen.

Mevrouw **Van Leeuwen** (LHN): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Louw.

De heer **Louw** (PvdA): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Markes.

De heer **Markes** (Zó! Zoetermeer): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Van der Meer.

Mevrouw **Van der Meer** (Zó! Zoetermeer): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Meijer.

Mevrouw **Meijer** (VVD): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Meijroos.

De heer **Meijroos** (LHN): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Mertens.

Mevrouw **Mertens** (PDvZ): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Mooiman.

De heer **Mooiman** (PVV): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Schoonbeek.

De heer **Schoonbeek** (D66): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Siegelaer.

Mevrouw **Siegelaer** (LHN): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: U was nog niet in beeld, gaat u nog een keer.

Mevrouw **Siegelaer** (LHN): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Smitskam.

De heer **Smitskam** (PVV): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Van Steenis.

De heer **Van Steenis** (GroenLinks): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Van der Vlies.

De heer **Van der Vlies** (Zó! Zoetermeer): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Wareman.

De heer **Wareman** (PDvZ): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Wortel-Driessen.

Mevrouw **Wortel** (LHN): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: Dank u wel.

Mevrouw **Van Yperen** (VVD): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: Dank u wel. Daarmee hebben wij alle leden op een na, geïnstalleerd en als burgemeester en zeker ook als raadsvoorzitter wil ik u natuurlijk als eerste van harte feliciteren met uw installatie als raadslid van deze mooie stad. En natuurlijk wil ik ook uw familie, vrienden en raadscollega's in de gelegenheid stellen om u te feliciteren. Daarom schors ik de vergadering voor dertig minuten tot 20.25 uur. Maar voordat ik dat doe... ik verzoek alle raadsleden, voordat ze de felicitaties doen zich eerst zich even te melden bij de trap in de hal want we gaan een mooie groepsfoto maken. Ik wil u vragen om daar eerst heen te komen. De vergadering is geschorst tot 20.25 uur.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, ik snap heel goed dat er nu een enorm feestelijke stemming hangt. Maar ik ga toch de vergadering heropenen want we hebben nog een aantal zaken te doen conform de agenda van vanavond. Ik ben hier ook weer gaan staan omdat we ook straks overgaan tot de benoeming van de commissieleden. Voordat ik dat doe, als u het op de tribune goed heeft kunnen zien en volgen en ook thuis heeft u kunnen constateren dat wij geen 39 maar 38 raadsleden hebben geïnstalleerd. Een daarvan, daar zijn we nog niet aan toegekomen. Ik ga natuurlijk niet verder in op de redenen waarom dat is. Ik heb het gevoel, het gaat over de heer Nawijn, de heer Nawijn weet u, heeft ook de meeste stemmen gekregen überhaupt in Zoetermeer. Ik denk dat hij dacht: ik kom wat later, dan krijg ik een volledige installatie, helemaal apart van iedereen. Dat gaan we ook doen mijnheer Nawijn. U mag daar blijven zitten. Ik begrijp dat u de eed wilt afleggen als ik het goed heb begrepen. Dat gaan we bij dezen doen. Ik ga ook de tekst van de eed voorlezen en dan mag u straks de eed afleggen.
"Ik zweer dat ik, om tot lid van de raad benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.
Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.
Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van het gemeentebestuur naar eer en geweten zal vervullen."
Mag ik u vragen te gaan staan en even te wachten tot de camera is ingesteld. Dan mag u nu de eed afleggen, gaat uw gang.

De heer **Nawijn** (LHN): Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De **voorzitter**: Dank u wel mijnheer Nawijn en van harte gefeliciteerd bij dezen. Dat betekent dat we nu wel alle 39 raadsleden hebben geïnstalleerd. Daarmee kan ik dus ook agendapunt 4 van de agen-

da afsluiten. We gaan over naar agendapunt 5.

5. Benoeming commissieleden

De **voorzitter**: Agendapunt 5 op de agenda is de benoeming van de commissieleden. We gaan over tot de benoeming en installatie van een aantal commissieleden van de raad, de voorgedragen commissieleden zijn in alfabetische volgorde:
De heer Van den Beukel van de VVD.
De heer Cero van Zoetermeer Vooruit.
De heer De Graaff van Zo'! Zoetermeer.
De heer De Gruijter van de VVD.
Mevrouw Kamphuis-Roes van de SP
De heer Mares Altorf van FVD.
De heer Nikerk van de PvdA.
Mevrouw Nivillac van Zoetermeer Vooruit
De heer Van der Perk van Zó! Zoetermeer
De heer Van Riel van de SP.
Mevrouw Sagir van de PvdA
De heer Zanoni van FVD.
Voor deze benoemingen wordt u gevraagd u uit te spreken over de geloofsbrieven van de nieuwe commissieleden. Hierover zal de Commissie voor het Onderzoek van de Geloofsbrieven u adviseren. Mevrouw Wortel licht als voorzitter van de Commissie voor het Onderzoek van de Geloofsbrieven dit advies toe. Het woord is aan mevrouw Wortel, dan maak ik even plaats.

Mevrouw **Wortel** ((LHN): Dank u wel voorzitter. De commissie van de raad van de gemeente Zoetermeer, in wier handen werden gesteld de geloofsbrieven en verdere bij de Kieswet gevorderde stukken, rapporteert de gemeenteraad van de gemeente Zoetermeer dat ze bovengenoemde bescheiden heeft onderzocht en in orde heeft bevonden. Gebleken is dat de kandidaten aan alle in de verordening op de raadscommissies gestelde eisen voldoen. De commissie adviseert alle kandidaten te benoemen als commissielid van de gemeente Zoetermeer. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel mevrouw Wortel en via u wil ik ook de commissie danken voor al het verzette werk. Dan gaan we over tot besluitvorming. Over benoeming van betrokkenen is geen verzoek tot schriftelijke stemming ontvangen dus ik ga er daarom van uit dat de benoeming van betrokkenen bij acclamatie voor u akkoord is. Dank u wel.
Dan kunnen wij nu overgaan tot de installatie van de benoemde commissieleden. Ik zal zo, net als bij de raadsleden, eerst de eed afnemen bij de commissieleden die dat hebben aangegeven. Daarna volgen de commissieleden die de verklaring en belofte zullen afleggen. Mag ik verzoeken de volgende commissieleden naar voren te komen en voor mij te komen staan?
De heer Cero van Zoetermeer Vooruit en mevrouw Nivillac van Zoetermeer Vooruit. Mag ik alle aanwezigen, voor zover ze daartoe in staat zijn, vragen om op te staan.
Dan voor de commissieleden die voor mij staan. Ik zal zo eerst de tekst van de eed voorlezen. Daarna zal ik u een voor een vragen te antwoorden door uw naam te noemen. Het passende antwoord is, dat heeft u net ook al gezien bij de raadsleden, zo waarlijk helpe mij God Almachtig. Natuurlijk steekt u hierbij de wijsvinger en middelvinger van uw rechterhand gesloten in de lucht. Daar gaan we. Ik lees allereerst de tekst voor. U had de belofte? O, ik heb hier de eed staan. Dan is er iets misgegaan. Dan mag u weer even gaan zitten en mag u straks. Dat lossen wij praktisch op. Het zou vervelender zijn als het andersom zou zijn geweest. Dan heeft u helemaal de vloer.
Dan de eed voor de benoeming van een commissielid.
"Ik zweer dat ik, om tot commissielid benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.
Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.
Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als commissielid naar eer en geweten zal vervullen."
Gaat uw gang.

Mevrouw **Nivillac** (Zoetermeer Vooruit): Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De **voorzitter**: Dank u wel en van harte gefeliciteerd. Ik heb hier commissieleden staan, maar het is

één. Maar er komen zo nog anderen. Daar hoort natuurlijk een applausje bij en een bloemetje.

De **voorzitter**: U mag weer plaatsnemen. De overige aanwezigen verzoek ik te blijven staan. We gaan nu over tot de installatie van de commissieleden die hebben aangegeven de verklaring en de belofte af te willen leggen. Mag ik verzoeken de volgende commissieleden naar voren te komen en voor mij te komen staan.
De heer Cero van Zoetermeer Vooruit.
De heer Van den Beukel van de VVD.
De heer De Graaff van Zó! Zoetermeer.
De heer De Gruijter van de VVD.
Mevrouw Kamphuis-Roes van de SP.
De heer Mares Altorf van FVD.
De heer Nikerk van de PvdA.
De heer Van der Perk van Zó! Zoetermeer
De heer Van Riel van de SP.
Mevrouw Sagir van de PvdA.
De heer Zanoni van FVD.
Ik ga nu de tekst voorlezen van de verklaring en de belofte en daarna zal ik u een voor een vragen te antwoorden door uw naam te noemen en het passende antwoord is, dat heeft u net ook kunnen horen, dat verklaar en beloof ik.

"Ik verklaar dat ik, om tot commissielid benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.
Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.
Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als commissielid naar eer en geweten zal vervullen."

De **voorzitter**: De heer Cero.

De heer **Cero** (Zoetermeer Vooruit) Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: De heer Van den Beukel.

De heer **Van den** Beukel (VVD): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: De heer De Graaff.

De heer **De Graaff** (Zó! Zoetermeer): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: De heer De Gruijter.

De heer De Gruijter (VVD): Dat verklaar en beloof ik!

De voorzitter: Mevrouw Kamphuis-Roes.

Mevrouw **Kamphuis-Roes** (SP): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: De heer Mares Altorf.

De heer **Mares Altorf** (FVD): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: De heer Nikerk.

De heer **Nikerk** (PvdA): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: De heer Van der Perk.

De heer **Van der Perk** (Zó! Zoetermeer): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: De heer Van Riel.

De heer **Van Riel** (SP): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: Mevrouw Sagir.

Mevrouw **Sagir** (PvdA): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: De heer Zanoni.

De heer **Zanoni** (FVD): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: Dan ga ik ook u allemaal van harte feliciteren. Hier hoort natuurlijk ook een bloemetje bij en een groot applaus wat mij betreft.
Nogmaals, het is al gezegd, gefeliciteerd. Ik verzoek de commissieleden plaats te nemen op de publieke tribune. Ik snap natuurlijk dat u allemaal ook graag de commissieleden wilt feliciteren, maar dat kan tijdens de volgende schorsing. Ik wil eerst voorstellen om eerst de stemming te doen van de agendapunten 6 en 7, waarbij ik voorstel deze stemmingen samen te voegen op één stembriefje, dan kan het stembureau straks in de schorsing ook de stemmen tellen. Ik hoop dat u daarmee akkoord gaat? Als u daarmee akkoord gaat, ga ik weer terug naar mijn plek als raadsvoorzitter.

6. Benoeming tijdelijk presidium

De **voorzitter:** We gaan nu over naar agendapunt 6, dat is de benoeming van het tijdelijk presidium. U wordt voorgesteld om een tijdelijk presidium te benoemen. Er liggen hierbij twee beslissingen voor. Een is het aantal leden en twee de invulling van de vacatures. Ik stel u ten aanzien van het aantal leden voor het tijdelijk presidium uit maximaal vier leden te laten bestaan. Wenst iemand hierover stemming? Kan iedereen zich hierin vinden? Ik zie geen vingers, ik ga ervan uit dat u daar allemaal mee akkoord gaat.
Dan wil ik nu graag de leden van het stembureau benoemen voor het tellen van de stemmen met stembriefjes bij agendapunt 6 en 7. Ik wil de heer Iedema, mevrouw Bakkers en de heer Smitskam verzoeken zitting te nemen in het stembureau, waarbij de heer Iedema optreedt als voorzitter. Wenst iemand hierover stemming? Maar dat denk ik niet. Goed dat is het stembureau.
Mooi dan kunnen we nu overgaan tot de stemming over de leden van het tijdelijk presidium. Hiervoor zijn de volgende raadsleden voorgedragen:

- Mevrouw Y Bink-Winterkamp
- Mevrouw S.N. Bout
- De heer R.V. Duiven
- Mevrouw J.G.M. Wortel-Driessen.

Omdat het een open stemming betreft, zou u straks op uw stembriefje ook de naam van een ander raadslid kunnen invullen, maar dat mag volgende de verordening presidium geen fractievoorzitter zijn. Doet u dat wel, dan is uw stem ongeldig. De namen van de voorgedragen raadsleden staan in ieder geval al op uw stembriefje. Heeft iemand hierover vragen? Als dat niet het geval is, zullen de bodes zo de stembriefjes voor dit en het volgende agendapunt uitdelen. Ik ga eerst even over naar agendapunt 7.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, ik heropen de vergadering. We zitten inmiddels bij agendapunt 6, de benoeming van een tijdelijk presidium, ik geef het woord aan de voorzitter van het stembureau, de heer Iedema. Gaat uw gang.

De heer **Iedema** (VVD): Ik ga dit moment volledig benutten. Voorzitter dank. Raadsleden, dank voor deze eervolle taak. En als voorzitter van het tijdelijk stembureau kan ik u mededelen dat de stemming er al vroeg in zat. Van de 39 uitgebrachte stembiljetten zijn 39 geldig verklaard. Dat brengt ons tot de volgende uitslag als leden van het te noemen tijdelijk presidium.

Mevrouw Y. Bink-Winterkamp	35 stemmen voor en 4 stemmen tegen.
Mevrouw S.N. Bout	35 stemmen voor en 4 stemmen tegen.
De heer R.V. Duiven	37 stemmen voor en 2 stemmen tegen.
Mevrouw J.G.M. Wortel-Driessen	39 stemmen voor en 0 stemmen tegen.

De **voorzitter**: Dank u wel alvast voor deze werkzaamheden. Dan constateer ik dat als lid van het tijdelijk presidium zijn verkozen: Mevrouw Bink, mevrouw Bout, de heer Duiven en mevrouw Wortel. Ik wil u van harte feliciteren met uw benoeming. Een klein applausje daarvoor is natuurlijk wel op zijn plaats.

7. Benoeming leden Commissie voor het Onderzoek van de Geloofsbrieven

De voorzitter: Dit gaat over de benoeming van de leden Commissie voor het Onderzoek van de Geloofsbrieven. Daarvoor wordt u gevraagd om drie leden en drie plaatsvervangend leden voor de commissie te benoemen. Er is een aantal raadsleden dat zich kandidaat heeft gesteld. Dit zijn kandidaten vanuit de zes grootste fracties in de raad.
De volgende namen zijn bij mij bekend als kandidaat voor de functie van lid:
- De heer Aiobi
- De heer Duiven
- Mevrouw Wortel

En dit zijn de namen die mij bekend zijn als kandidaat voor de functie van plaatsvervangend lid:
- De heer Haak
- Mevrouw Meurs.
- De heer Van der Vlies

Omdat het hier ook om een open stemming gaat, zou u op de stembrief ook de naam van een ander raadslid kunnen invullen. De namen van de raadsleden die zich kandidaat hebben gesteld staan in ieder geval al op uw stembriefje. Die ziet u daar al staan. Zijn daar vragen over? Als dat niet het geval is, ga ik zo de bodes vragen de stembriefjes uit te delen. Elk raadslid ontvangt één stembriefje. Wilt u, nadat u het stembriefje heeft ingevuld blijven zitten. De bodes halen dan namelijk netjes de stembriefjes weer op.
Dan verzoek ik nu de bodes de stembriefjes uit te delen voor de schriftelijke stemming voor agendapunt 6 en 7. Ik zal straks de leden van het stembureau, uiteraard samen met de griffier, verzoeken om de stemmen te gaan tellen.

Ik schors de vergadering, zodat u ook de net benoemde commissieleden kunt feliciteren.

Schorsing

De voorzitter: Dan gaan we door met agendapunt 7, de leden van de commissie Onderzoek Geloofsbrieven. Ook daarvoor geef ik weer het woord aan de heer Iedema, voorzitter van het stembureau. Gaat uw gang.

De heer **Iedema** (VVD): Voorzitter, dank. Als voorzitter van het tijdelijk stembureau kan ik ook hier melden dat van de 39 uitgebrachte stembiljetten er geen ongeldig was. Dat betekent dat voor de te benoemen leden van de Commissie voor het Onderzoek van de Geloofsbrieven de volgende stemming is geteld:

De heer F. Aiobi	36 stemmen voor en 3 stemmen tegen.
De heer R.V. Duiven	37 stemmen voor en 2 stemmen tegen.
Mevrouw J.G.M. Wortel-Driessen	39 stemmen voor en 0 stemmen tegen.

En als plaatsvervangende leden van de Commissie voor het Onderzoek van de Geloofsbrieven is de stemming als volgt:

De heer R. Haak	36 stemmen voor en 3 stemmen tegen.
Mevrouw M.J. Meurs-Troch	36 stemmen voor en 3 stemmen tegen.
De heer R. van der Vlies	39 stemmen voor en 0 stemmen tegen.

Er zijn geen afzonderlijke leden genoemd als alternatieve kandidaten.

De **voorzitter**: Dank u wel mijnheer Iedema voor uw werk. Ik hoop dat het niet al te veel zweetdruppels heeft gekost. Maar dank voor uw werk van vanavond voor het stembureau. Ik dank alle andere leden van het stembureau ook voor uw werk.
Ik concludeer dat als lid van de Commissie voor het Onderzoek van de Geloofsbrieven zijn verkozen de heer Aiobi, de heer Duiven en mevrouw Wortel. En als plaatsvervangend leden van de commissie de heer Haak, mevrouw Meurs en de heer Van der Vlies. Ook van harte gefeliciteerd. En ook hier is een applausje op zijn plaats. Daarmee rond ik agendapunt 7 ook af en gaan we over naar de rest van de agenda.

8. Bekrachtiging/opheffen geheimhouding

De **voorzitter**: Agendapunt 8 is de bekrachtiging/opheffing geheimhouding. Daar zijn geen stukken voor aangemeld. Dat agendapunt kunnen we als afgehandeld beschouwen.

9. Hamerstukken
a. Raadsvoorstel Financiële consequenties aanstelling informateur

De **voorzitter**: Dan agendapunt 9, de hamerstukken. Het voorstel 9a Raadsvoorstel financiële consequenties aanstelling informateur. Heeft er iemand behoefte aan het geven van een stemverklaring? Dat is niet het geval. Heeft er iemand behoefte aan stemming? Nee. Dan constateer ik dat 39 raadsleden unaniem dit voorstel hebben aanvaard. Dank u wel.

10. Duiding uitslag gemeenteraadsverkiezingen 2022

De **voorzitter**: Dan gaan we over naar agendapunt 10. Agendapunt 10 gaat over de duiding van de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen van 2022. Als fracties krijgt u de gelegenheid om vanuit uw politieke perspectief een duiding te geven over de uitslag van de verkiezingen. Waarbij het andere fracties natuurlijk vrij staat, als ze dat zouden willen, om vragen te stellen. We doen de volgorde op basis van de verkiezingsuitslag. Dat betekent dat we drie minuten per fractie krijgen. Mijnheer Iedema

De heer **Iedema** (VVD): Voorzitter, een punt van orde. Namens de fractie zal mevrouw Meijer het woord voeren. Als de raad het goed vindt, wil ik graag als informateur aan het einde nog even een kleine update geven van de procesgang rondom de informatie.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik kijk rond of daar bezwaren tegen zijn. Als die er niet zijn dan zal ik daar uiteraard aan het eind van de vergadering ruimte voor geven. Akkoord. Ik herhaal, drie minuten per fractie. Dan begin ik met de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, de VVD. Ik heb zojuist begrepen dat mevrouw Meijer er woord gaat voeren. Gaat uw gang.

Mevrouw **Meijer** (VVD): Dank voorzitter. Om maar met een persoonlijke noot te beginnen, wat voelt het voor mij goed om hier na vier jaar weer te staan. Voor mij een nieuwe zaal, maar wel veel bekende gezichten. Ook heel veel nieuwe gezichten. Een flinke wisseling van de wacht. Dat brengt me gelijk bij waar we hier vanavond over spreken, de verkiezingsuitslag. Een spannende avond op 16 maart jl. en voor ons en ook voor de PvdA nog een lange spannende dag erna. De VVD is met ruim 6800 stemmen de grootste partij in Zoetermeer gebleven. Maar we moeten het echter wel met twee zetels minder doen. Onderdrukte blijdschap is dan ook de uitdrukking die onze fractie het beste past. We zien een aantal partijen dat gewonnen heeft en enkele zelfs enorm. We feliciteren dan ook de Partij Democratie voor Zoetermeer, Zó! Zoetermeer, Zoetermeer Vooruit en de PvdA. En we heten nieuwkomer Forum voor Democratie (FVD) welkom in de Zoetermeerse raad. De Zoetermeerse kiezer heeft wat ons betreft gekozen voor samenwerking. De kiezer heeft ons met de uitslag verteld dat elke zetel ertoe doet in de raad, nu meer dan ooit. De kiezer geeft ons enorm veel keuze op het gebied van coalitievorming. Voordat ik onze visie daarop geef, wil ik graag gezegd hebben dat de VVD ook kiest voor die samenwerking. Voor een coalitie en een oppositie die het samen doen. Waar ruimte is voor alle raadsleden om hun warme hart voor Zoetermeer te vertalen naar mooie voorstellen. Voorzitter, de VVD ziet daarom graag een kleine, compacte coalitie die recht doet aan de uitslag. Een coalitie die slagkracht heeft, een mix kent van ervaren en minder ervaren bestuurderspartijen. Waar partijen met en zonder landelijke roots samenwerken als lokaal hart van de stad. Met die coalitie maken we graag een dun coalitieakkoord waarbinnen er veel ruimte is voor samenspel tussen coalitie en oppositie. We zien de Visie Zoetermeer 2040 als de basis voor de inhoudelijke kleuring van deze samenwerking en we willen binnen een coalitie afspraken maken over de te nemen stappen de komende jaren om in 2040 daar te komen waar we willen zijn. We zoeken partners die met ons de woningbouw een verdere boost willen geven, die met ons kritisch naar de kosten van de jeugdzorg willen kijken, die de leefbaarheid in de wijken willen verbeteren en die met ons willen bouwen aan een veiliger Zoetermeer. Maar bovenal zoeken wij partijen die net als wij prioriteit geven aan het sluitend maken van de meerjarenbegroting. Want bij een financieel gezonde stad is elke inwoner gebaat. Voorzitter, ik rond af. De VVD dankt de kiezers voor het uitbrengen van hun stem. We zullen, zoals u dat van ons gewend bent, ons oor te luister blijven leggen in de stad. Werken aan het verkleinen van de afstand tussen inwoner en politiek. En blijven bouwen aan een nieuwe ral in Zoetermeer. Voor onze inwoners van nu en onze

inwoners in de toekomst. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel mevrouw Meijer voor uw bijdrage. Het is formeel uw maidenspeech in deze raad. Die heeft ze al gehad? Wanneer dan? Ik vind dat het nu officieel ook nog een keer moet. Laat mij mijn eigen regels vaststellen. De burgemeester heeft ook een beetje eigen ruimte. Anders wordt het helemaal ingewikkeld. Ik ga naar de volgende, Lijst Hilbrand Nawijn.

Mevrouw **Van Leeuwen** (LHN): Voorzitter, we willen vanavond beginnen met felicitaties. Uiteraard PDvZ, maar ook Zó! Zoetermeer, Zoetermeer Vooruit en de PvdA en we wensen ook FVD, welkom in deze raad. Wat ons is opgevallen is dat lokale partijen voor een invasie in deze raad hebben gezorgd. Landelijk bezetten ze zo een 36% van de zetels en in Zoetermeer is dat zo een 50%. In een te vormen coalitie vinden wij dus ook dat minimaal de helft van de zetels vertegenwoordigd moet worden door lokale partijen. Dan doen wij recht aan de uitslag zoals de kiezers hebben gekozen. De duidelijke richting is dus lokaal. Veel partijen hebben toch ook vanuit het college flink moeten inleveren. De VVD refereerde er zojuist al even aan, iets kleiner geworden. Maar desondanks nog steeds de grootste. Ook daarvoor felicitaties. Dat betekent dan ook dat we de VVD zien als de kartrekker voor een te vormen coalitie. En tegelijkertijd vinden wij als LHN dat wij aan hun zijde horen. We hebben binnen de coalitie als enige partij geen zetels ingeleverd. We hebben daarnaast ook vijf zetels. Dus we denken daarin gezamenlijk een mooi vertrekpunt te kunnen vormen. De andere drie zittende collegepartijen hebben helaas toch fors moeten inleveren. We denken dat zich dat ook moet vertalen in de te vormen coalitie. Dat wil niet zeggen dat we vinden dat ze uitgesloten moeten worden. Zeker met zo veel nieuwe lokale partijen, met nieuwe wethouders, hechten wij ook belang aan kwaliteit en continuïteit van bestuur, bestuurskracht in deze stad. Maar alle drie de huidige coalitiepartijen die hebben verloren door laten gaan, is wat ons betreft niet opportuun. Tegelijkertijd sluiten wij in een beoogde coalitie geen enkele partij uit. We houden ook zelf geen enkele partij vast en zullen het ook niet waarderen als andere partijen elkaar vasthouden. Juist deze uitslag, die zo verdeeld is, doet recht aan dat je je als een individuele partij opstelt in de onderhandelingen. We streven op basis van de uitslag naar een middenrechts college omdat je naar de kiezer hebt te luisteren. We zoeken dan naar een gezonde balans tussen nieuwkomers en ervaring. De bereidheid tot constructief meedenken en samenwerken nemen wij nadrukkelijk mee in onze overwegingen voor een beoogde coalitie. Mocht het nodig zijn voor een stabiele meerderheid dan sluiten we zeker niet uit dat we zowel naar links kijken als naar rechts. Dat betekent dat we kunnen gaan van bijvoorbeeld de ChristenUnie-SGP naar de PVV. Gezamenlijk zullen we verantwoordelijkheid moeten gaan nemen voor Zoetermeer. Wij als LHN vinden het belangrijk dat er straks in een akkoord, dat wat ons betreft dun mag zijn, waarbij ook veel ruimte overblijft voor de oppositie om ook hun kracht in deze stad goed tot hun recht kunnen laten komen. Maar tegelijkertijd zullen we afstevenen op het bouwen van een veilige stad en uiteindelijk ook een sociale stad, maar die op de lange termijn wel vitaal kan blijven. Dank u wel voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel mevrouw Van Leeuwen voor uw bijdrage. Dan ga ik over naar GroenLinks, de heer Boerboom, gaat uw gang.

De heer **Boerboom** (GroenLinks): Ja, dank u wel voorzitter. In een hogere opkomst dan vier jaar geleden hebben de Zoetermeerders gekozen voor een nieuwe raad. Daarbij wil ik allereerst namens GroenLinks de felicitaties overbrengen aan PDvZ, Zó! Zoetermeer en Zoetermeer Vooruit, die bij elkaar maar liefst vijf zetels hebben gewonnen. Maar ook de VVD, die wederom de grootste is geworden, de FVD die het is gelukt om nieuw in de raad is gekozen en tot slot de PvdA die naast FVD de enige landelijke partij is met geboekte zetelwinst. Voorzitter, Lincoln zei ooit "democratie is van het volk, voor het volk en door het volk." Dat staat onder druk. Bijna 48% heeft niet gestemd en ondanks een hogere opkomst in Zoetermeer is de landelijke trend echt anders. De burgemeester heeft er ook al aan gerefereerd, we moeten de komende jaren als raad, college en stad bouwen aan verdere democratisering zodat we ook het vertrouwen van de stad blijven houden. Dan voorzitter, als we kijken naar de uitslag? Toen GroenLinks ging duiden zagen we grofweg de volgende vier lijnen:

- het landschap is verdeelder dan ooit en de grootste partij is nog nooit zo klein geweest;
- de lokale partijen zonder landelijke achterban hebben maar liefst 50% aan zetels gewonnen, waarvoor nogmaals complimenten;
- als GroenLinks hebben we een zetel ingeleverd maar zijn inmiddels wel de derde partij van de stad;
- tot slot zijn er minimaal vijf partijen nodig om tot een meerderheidscoalitie te komen.

Al deze constateringen maken dat er dus een uitdagende opgave ligt. Wat GroenLinks betreft, betekent dit dat er een stevig en stabiel stadsbestuur moet komen, dat breed wordt gedragen. Waarbij van

links tot rechts herkenning is en er in een duidelijk lokaal profiel moet zitten. Daarnaast moet er een andere verhouding tussen oppositie en coalitie komen dan de afgelopen vier jaar. Dat betekent wat GroenLinks betreft een dunner coalitieakkoord met concrete ambities en meer ruimte voor vrije onderwerpen. Voorzitter, wat GroenLinks betreft, is Zoetermeer 2040 daarbij de inhoudelijke leidraad. De visie moet nu worden vertaald in concrete ambities en duidelijke tussendoelen. Daarbij staan wat GroenLinks betreft een drietal thema's centraal:

- woningbouw;
- duurzaamheid in de breedste zin des woord;
- gelijke kansen voor ieder kind.

Daarbij overkoepelend zou wat GroenLinks betreft het betrekken van de stad een centrale rol moeten hebben zodat we kunnen bouwen aan draagvlak, sociale cohesie en bovenal een fijne stad voor alle Zoetermeerders. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel mijnheer Boerboom voor uw bijdrage van GroenLinks. Dan ga ik naar Partij Democratie voor Zoetermeer, de heer Blansjaar.

De heer **Blansjaar** (PDvZ): Voorzitter, wij feliciteren alle winnaars, maar sowieso alle collega-raadsleden met hun benoeming. Sommigen hadden hier liever met een grotere fractie gezeten. Wij zijn in ieder geval verrast en vereerd met de grote steun die we krijgen van de inwoners van Zoetermeer. Vier zetels is ook bij ons een grote verrassing. De VVD is met ruim vijf zetels de grootste partij geworden, dit voor de LHN. Daarom ligt het ook voor de hand dat deze partij het initiatief tot het vormen van het college neemt. De verkiezingsuitslag maakt duidelijk dat een groot deel van de inwoners van Zoetermeer zich meer herkent in de lokale partijen dan in de landelijke partijen. Dit zou volgens de PDvZ dan ook zichtbaar moeten zijn in een nieuw te vormen college. Voor de stabiliteit denken wij er wel aan dat het voor het college goed is dat er wel vijf, zes partijen nodig zijn. De drukke werkzaamheden vragen ook om minimaal zes wethouders. Een nieuw te vormen college zal volgens ons ook meer naar buiten moeten treden. En vooral gaan luisteren naar de inwoners. En niet alleen luisteren, maar er ook gevolg aan geven. Juist door de samenspraak aan het begin van het traject te organiseren om tot een gedegen uitwisseling van ideeën en mogelijkheden te komen. Maar ook aan de onmogelijkheden. Zo geef je samen met de inwoners vorm aan de stad. De inwoners weten vaak beter wat er in hun buurt moet gebeuren dan wij van hiervandaan. De PDvZ wil haar verantwoordelijkheid nemen en plaatsnemen in een nieuw college. Daarbij denken wij aan een college dat pragmatisch te werk gaat en de oppositie niet bij voorbaat uitsluit met een dichtgetimmerd akkoord. Voorzitter, het is toch zo dat alle partijen tenslotte een groep inwoners vertegenwoordigt en die willen ook worden gehoord. Tot slot wensen wij Jan Iedema, samen met Sander Dekker, succes met de onderhandelingen. We zullen ons met kracht inzetten voor het bereiken van een voor de stad en inwoners goed en solide collegeprogramma. Tot zover voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel mijnheer Blansjaar voor uw bijdrage. Dan ga ik over naar de fractie van Zó! Zoetermeer, dat is mevrouw Van der Meer.

Mevrouw **Van der Meer** (Zó! Zoetermeer): Ja voorzitter, wat vertelt de verkiezingsuitslag ons. Hebben we er al goed over nagedacht? Of waren we nog te veel bezig met het verwerken van het verlies, of met het vieren van de winst. Dank u wel kiezers. Of waren we druk met wie met wie juist wel of wie met wie juist niet in het college wil. Goed dat we er vanavond, na de feestelijke installatie van de nieuwe raad, even bij stilstaan. Maar eerst feliciteert Zó! Zoetermeer de collega-raadsleden hartelijk met de benoeming. We mogen weer vier jaar met elkaar in debat om ervoor te zorgen dat Zoetermeer zo goed mogelijk wordt bestuurd. Extra gelukwensen voor de partijen met zetelwinst en welkom aan alle mensen die voor het eerst van hun leven raadslid zijn geworden. Het is een prachtig vak. En nu die uitslag. Voorzitter, in 1983 overleed Wim Kan. Ik realiseer me dat het aantal mensen dat hem heeft gekend steeds kleiner wordt. Maar Wim Kan was een van de belangrijkste cabaretiers van Nederland. Hij zei ooit: "Democratie is de wil van het volk, elke ochtend lees ik verbaasd in de krant wat ik nu weer wil." En dan moest iedereen hard lachen. Ik vertel dit omdat we door de uitslag hebben gemerkt, maar eerder al tijdens de campagne en door onze contacten met de mensen in de stad, dat onze Zoetermeerders voor een flink deel ook verbaasd zijn als ze in de krant lezen wat ze zogenaamd willen. Intussen zijn ze niet alleen verbaasd, maar ook behoorlijk boos. En gelachen wordt er al helemaal niet over de besluiten die de raad in de vorige periode vooral op voorspraak van het zittende college heeft genomen. De collegepartijen hebben flink ingeleverd. Natuurlijk omdat de partijgenoten in de Tweede Kamer erg hun best hebben gedaan om het vertrouwen in de politiek te vernietigen. Dat is zeker een reden dat mensen zijn gevlucht naar lokale partijen, maar dat niet alleen. Want de LHN zou op basis

van die trend nu veruit de grootste partij kunnen zijn. Maar ze kregen er nog geen 200 stemmen bij, terwijl Zoetermeer Vooruit, PDvZ en Zó! Zoetermeer er duizenden stemmen bijkregen. De kiezers hebben ons heel duidelijk laten weten dat ze niet tevreden zijn. Zó! Zoetermeer is ervan overtuigd dat de VVD, LHN, D66, waar zijn ze, waar is D66, o daar zijn ze, excuseer. GroenLinks en het CDA hebben echt geprobeerd om het beste voor de stad te doen. Daarover geen misverstand. Maar de conclusie moet ook zijn dat er onvoldoende is aangesloten en onvoldoende contact is geweest met de bewoners. En dat moet wat ons betreft anders en dat is wat wij uit deze uitslag opmaken. Voorzitter, ik ben over mijn tijd maar ik heb nog maar een klein stukje. Vooruitkijkend naar de uitslag zien we dat de VVD veruit de meeste stemmen heeft gekregen en ondanks het verlies de grootste partij is. Terecht nemen ze nu het voortouw en hebben ze de heer Dekker ingeschakeld om te helpen puzzelen. Zó! Zoetermeer is vijfde partij geworden en aangezien voor een meerderheid minimaal vijf partijen nodig zijn, zullen we graag onze verantwoordelijkheid nemen als we tot een mooi, niet al te dichtgetimmerd coalitieakkoord kunnen komen. Dank u wel voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel mevrouw Van der Meer voor uw bijdrage. We gaan over naar de volgende partij, Zoetermeer Vooruit, mevrouw Meurs, gaat uw gang.

Mevrouw **Meurs** (Zoetermeer Vooruit): Geachte voorzitter, leden van de raad, college, aanwezigen op de publieke tribune en luisteraars thuis. De verkiezingen liggen achter ons, de stemmen zijn geteld en een nieuw bestuur is aangetreden. Allereerst wil ik de inwoners bedanken voor het vertrouwen dat ze hebben gesteld in Zoetermeer Vooruit als vertegenwoordiger van hun belangen. U heeft het ons gegund om te groeien van twee naar drie raadsleden. Uiteraard wil ik ook alle nieuwe raadsleden van harte feliciteren met hun benoeming en heel veel succes en vooral plezier toewensen. Gevraagd is om vandaag een duiding te geven over de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen. En om ons uit te spreken over de wijze waarop en de vorm waarin een akkoord voor ons als fractie de voorkeur heeft. Als je de uitslag analyseert zie je dat de VVD weliswaar heeft ingeleverd, maar qua aantal stemmen nog steeds de grootste partij is, gevolgd door de LHN. De PDvZ is de grootste winnaar, van een naar vier zetels. Gevolgd door GroenLinks die weliswaar één zetel verlies moet incasseren, gevolgd door Zó! Zoetermeer die net als wij een zetel winst boekte. De inwoners hebben duidelijk aangegeven, en dat hebben velen al gezegd, veel vertrouwen te hebben in de lokale partijen. Met deze verkiezingsuitslag ontkomen we niet aan een coalitie van vijf partijen. En omdat het hele politieke veld zo in elkaar is geschoven zijn verschillende combinaties mogelijk. VVD, LHN en PDvZ zijn wat ons betreft sowieso collegepartners en ook Zoetermeer Vooruit schuift graag aan, aan de collegetafel. Daarnaast kan worden gekozen uit GroenLinks, met vier zetels, of Zó! Zoetermeer, D66 of PvdA met ieder drie zetels. Zoetermeer Vooruit is in ieder geval van mening dat het streven moet zijn om de scherpe lijn tussen coalitie en oppositie te slechten. Een nipte meerderheid in de coalitie verplicht bijna tot het zoeken naar andere samenwerkingsverbanden, los van de coalitiepartijen. Dat spreekt ons aan. Stop met spreken, denken, en handelen in coalitie en oppositie opdat ieder goed voorstel van elke fractie eerlijk op zijn waarde, wenselijkheid en haalbaarheid wordt beoordeeld en gewogen. Zonder gebonden te zijn aan van tevoren dichtgetimmerde afspraken. Dat is naar onze mening het meest democratische proces dat we onze inwoners en onszelf kunnen bieden. Wat Zoetermeer Vooruit betreft, is het Visiedocument Zoetermeer 2040 een goede basis voor een akkoord. De coalitiepartijen, of zelf de gehele raad, zou de richting voor de komende acht en iets concreter de komende vier jaar, kunnen uitstippelen. Dan komen we als raad en stad met elkaar langzaam bij het Zoetermeer van 2040, het Zoetermeer van de toekomst. Een Zoetermeer waar het voor iedereen fijn wonen, werken en recreëren is. Omdat het anders kan en daar werken wij graag aan mee.

De **voorzitter**: Dank u wel mevrouw Meurs voor uw bijdrage. Dan gaan we over naar Democraten 66, D66, de heer Schoonbeek.

De heer **Schoonbeek** (D66): Voorzitter, ik feliciteer namens mijn fractie alle partijen met de behaalde zetels. Uiteraard de nieuwkomers, de grootste stijger, maar eigenlijk gewoon iedereen. Want we hebben weer een mooie vier jaar voor de boeg. In het bijzonder de PDvZ met de voor ons ook onverwachte grote winst. Als D66 zijn we tegen onze verwachting in gezakt met drie zetels. Ons past daarom bescheidenheid. We danken uiteraard de inwoners die op ons hebben gestemd en mijnheer Boerboom zei het ook al, eigenlijk alle inwoners die hebben gestemd, want daar zijn we groot mee.
Voorzitter, dan kom ik nu op de duiding van de uitslag. Zoals toenmalig lijsttrekker Paalvast vier jaar geleden de heer Iedema citeerde kan ik dat nu ook weer doen. "De grootste partij is nog nooit zo klein geweest." De grootte van de partijen kruipt steeds dichter naar elkaar toe. In de afgelopen jaren moest de coalitie, waarvan wij deel uitmaakten, noodgedwongen flink bezuinigen. Ook hadden we te maken

met een pandemie die een zware wissel trok op de hele stad, onze inwoners, diverse organisaties. We hebben de verantwoordelijkheid genomen om samen met onze coalitiepartners en ook met de hele raad de stad in deze moeilijke tijd te besturen. Helaas heeft de kiezer de coalitiepartijen hiervoor niet beloond. Dat is duidelijk. Wat betekent nu de uitslag voor de samenstelling van een nieuw college? Gezien de uitslag van de verkiezingen gaat onze voorkeur uit naar een college dat en dat is een beetje het toverwoord, in balans is. Zowel tussen landelijke als lokale partijen, nieuwere partijen en gevestigde partijen, partijen links en rechts en ook voor wat betreft conservatief en progressief. Ondanks de omvang in zetels is D66 bereid om de verantwoordelijkheid te nemen de stad mede te besturen de komende jaren. De afgelopen jaren hebben we geacteerd als een betrouwbare, stabiele partij, waar je zaken mee kunt doen. De uitdagingen waar we in de stad voor staan, vergt ook een stabiel bestuur. Zoemermeer 2040, het afvalbeleid, de jeugdzorg en niet te vergeten de bouwopgave vergen daarnaast een bestuur met ervaring, lef en de wil om er samen uit te komen. Vooral ook een bestuur en dat is al vaker gezegd, dat zowel met de coalitie als de oppositie de schouders eronder wil zetten. Een stadsbestuur waar er vertrouwen is in elkaar en in de stad. Een stadsbestuur dat vertrouwen geeft en vertrouwen krijgt. Een bestuur bij voorkeur met een programma en dat is ook al vaker gezegd, dat door alle partijen kan worden ondersteund. We willen en zullen daar van harte aan meewerken. Ten slotte voorzitter, ik wens de formateur en informateur veel wijsheid toe zodat we, zoals onze verkiezingsslogan ook luidde samen bouwen aan een duurzaam Zoetermeer.

De **voorzitter**: Dank u wel mijnheer Schoonbeek voor uw bijdrage. Dan ga ik over... een interruptie van mevrouw Brouwer. Gaat uw gang.

Mevrouw **Brouwer** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel voorzitter. Ik wil graag weten wat mijnheer Schoonbeek precies bedoelt met een programma dat door iedereen kan worden ondersteund.

De **voorzitter**: De heer Schoonbeek.

De heer **Schoonbeek** (D66): Ja, het is door meerdere partijen al gezegd. Ik denk dat we ook wel de afgelopen jaren hebben aangegeven, ook als bij een aantal coalitiepartijen het soms niet goed is gegaan, dat er te veel vanuit de coalitie is geredeneerd. En dat we te weinig draagvlak in de hele raad hebben gecreëerd op sommige fronten.

De **voorzitter**: Voldoende? Dan dank ik u mijnheer Schoonbeek, voor uw bijdrage. Dan ga ik over naar de Partij van de Arbeid, de PvdA. Mevrouw Kranenveld, gaat uw gang.

Mevrouw **Kraneveldt** (PvdA): Dank u wel voorzitter. De kiezer heeft gesproken en de kiezer heeft altijd gelijk en zo is het. Want of je verdrietig bent omdat je zetels bent kwijtgeraakt of niet hebt gewonnen, blij bent omdat je er zetels bij hebt gekregen, of opgelucht omdat je je zetels hebt behouden. De uitslag is zoals het is. Daar moeten we het allemaal de komende vier jaar mee doen. Ook ik wil graag beginnen met het van harte feliciteren van alle partijen die zetels hebben gewonnen. PDvZ, Zoetermeer Vooruit, Zó! Zoetermeer en FVD. En gelukkig hoort de Partij van de Arbeid ook in dat rijtje met één extra zetel. Daar zijn we er enorm blij mee en we zien het als een beloning voor vier jaar heel erg hard werken in de oppositie voor een socialere, groene en duurzamere stad. Graag wil ik de inwoners van Zoetermeer die hun vertrouwen aan ons hebben gegeven daarvoor van harte bedanken. En alle nieuwe collega's in de raad en in de commissies wens ik heel veel succes en vooral ook heel veel plezier, want politiek is gewoon hartstikke leuk. Ik wil eveneens benadrukken dat wij als Partij van de Arbeid meevoelen met partijen die zetels zijn kwijtgeraakt. En als het vooral komt omdat de landelijke politiek het beeld bij kiezers bepaalt, is dat wrang. Wij begrijpen hoe dat voelt en wensen de collega's om wie het gaat veel sterkte om weer de weg omhoog te vinden. De verkiezingsuitslag laat zien dat partijen qua zetelaantallen naar elkaar toe zijn gegroeid. De verschillen zijn niet meer zo groot en dat maakt het vormen van een coalitie getalsmatig minder makkelijk. De PvdA vindt dat Zoetermeer, met alle uitdagingen die we voor de boeg hebben, zoals de woningnood, de verduurzaming van onze huizen en de hoge kosten van jeugdzorg en Wmo, het meest gebaat is bij een stadsbestuur dat kan steunen op een breed draagvlak, waarin de flanken en het midden elkaar in balans houden en nader tot elkaar komen. En waar ook die lokale component uiteraard in zit. Een stadsbestuur dat kwaliteit levert en stabiel is, maar ook ruimte laat voor wisselende meerderheden. Met een coalitieakkoord dat smoel heeft en waarin heldere keuzes en richtingen staan, maar dat niet compleet is dichtgetimmerd. De financiële ruimte van de gemeente blijft de komende vier jaar afhankelijk van een rechtvaardige financiering door het rijk. We spreken de vurige wens uit dat we onze mooie publieke voorzieningen niet hoeven weg te bezuinigen. We vinden het zeer belangrijk dat ook de raad zaken voor elkaar kan

krijgen en dat de oppositie niet buitenspel wordt gezet. En als het gaat om buitenspel zetten, dan mogen we natuurlijk onze inwoners niet vergeten. Want de opkomst voor deze verkiezingen lag weliswaar iets hoger dan landelijk gemiddeld maar was natuurlijk niet best. Het gebrek aan vertrouwen in de politiek zal zeker ook zijn ingegeven door falend landelijk beleid, maar misschien hebben wij hier in Zoetermeer ook wel iets niet goed gedaan. Daarom willen wij vandaag het voorstel doen om als raad een democratiseringsagenda te ontwikkelen. Waarbij we proberen om onze inwoners meer te betrekken bij wat we doen, ook meer laten zien wat we doen, waarom we het doen en zeker omdat onze rechtstaat zo belangrijk is en die staat overal in de wereld onder druk. We moeten benadrukken dat elke stem telt en dat lokale politiek juist gaat over jouw directe leefomgeving, jouw stad, jouw wijk, jouw buurt. En er zijn veel organisaties die ons daar handvatten voor kunnen aanreiken en ons lijkt het niet verkeerd om samen eens te kijken hoe we dat anders en beter kunnen doen. Voorzitter, tot slot, samen maken we de stad was het motto van de PvdA in de campagne. We zien het ook als onze opdracht voor de komende vier jaar. Met elkaar kansen zien en benutten en de problemen die we hebben het hoofd bieden. Dus kijken waar de overeenkomsten liggen en niet ons blind staren op de verschillen. De PvdA is ervan overtuigd dat het kan en wil daarin een positieve en constructieve rol spelen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel mevrouw Kraneveldt voor uw bijdrage. Dan ga ik over naar de Partij voor de Vrijheid, de PVV. Mijnheer Mooiman.

De heer **Mooiman** (PVV): Ja, dank u wel voorzitter. Allereerst wil ik alle mensen bedanken die op ons hebben gestemd en we hebben ondanks dat er nieuwe uitdagers zijn onze zetels kunnen vasthouden en we zijn zelfs qua aantal stemmen gegroeid. Daar mogen we trots op zijn. Ook gaan onze felicitaties uit naar al onze benoemde collega's. Voorzitter, onze fractie zal zich ook de komende jaren inzetten voor een veilig, leefbaar en welvarend Zoetermeer. Waar het prettig wonen, werken, maar ook recreeren is. Een stad met goede zorg. Voldoende en betaalbare woningen en een sterke economie met veel werkgelegenheid. We staan klaar om de grote uitdagingen waar de stad voor staat aan te pakken en gaan door met een koers waar we constructief meedenken aan oplossingen maar ook kritisch zullen zijn waar we dat nodig vinden. Onze fractie staat daarbij, net als voorgaande jaren, open voor de samenwerking met alle partijen. Ongeacht politieke kleur. Het gaat om de inhoud. Laten we de gemeenschappelijkheden blijven zoeken en over partijlijnen heen durven te kijken om samen het verschil te maken. Daar zetten wij ons graag voor in. Dank u wel voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel mijnheer Mooiman voor uw bijdrage. Dan ga ik over naar de Socialistische Partij, de SP. Gaat u gang mijnheer Velner.

De heer **Velner** (SP): Dank u wel voorzitter. Allereerst wil ik iedereen feliciteren met ieders benoeming. De kiezer heeft gesproken. Dit heeft gezorgd voor een flinke verschuiving en dat geeft aan dat we in Zoetermeer vinden dat samenwerking belangrijk is. Laten we dat dan ook de komende vier jaar gaan doen. We danken als SP de kiezers voor hun steun en hun stem. Als we dan naar de uitslag kijken, zien we een landelijke trend, afkeer van landelijke partijen en voorkeur voor lokalen, ook in Zoetermeer. Maar met de opkomst van 52,3% vond bijna de helft van onze inwoners het niet belangrijk genoeg om hun keuze kenbaar te maken. Dat mogen we ons allemaal aanrekenen. Er zijn nu minimaal vijf partijen nodig, al was dat ook al hiervoor het geval, alleen met een veel kleinere meerderheid. Dat komt de debatten denk ik alleen maar ten goede. Zeker als er sprake is van een akkoord op hoofdlijnen. Dat heb ik trouwens al meerdere partijen horen roepen. De vier lokale partijen hebben een behoorlijke winst gemaakt van vijf zetels. Dat betekent dat zich dat moet vertalen in het resultaat van de coalitieonderhandelingen. En als we onze voorkeur mogen uitspreken over een college en de samenstelling daarvan, dan hebben dit het liefst met de VVD en de LHN, dat is ook logisch want dat zijn de twee grootste partijen, samen met de PDvZ en vanuit ons gezien het liefst aangevuld met GroenLinks en de PvdA. We wensen de informateur veel wijsheid toe. Als SP zijn we geen voorstander van een heel breed raadsakkoord, maar we staan wel positief tegenover het benoemen van een aantal hoofthema's zoals zorg en woningbouw. Dat was het voorzitter.

De **voorzitter**: Ik zie een vraag van mevrouw Brouwer.

Mevrouw **Brouwer** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel. Mijnheer Velner heeft het over een coalitie waarin links en rechts allebei zijn opgenomen. Bent u niet bang dat we dan dezelfde problemen krijgen als in de afgelopen vier jaar, waarin links en rechts elkaar moesten vasthouden en we zo dichtgetimmerde akkoorden kregen?

De **voorzitter**: Mijnheer Velner, gaat uw gang.

De heer **Velner** (SP): Op het moment dat je geen dichtgetimmerd akkoord hebt, maar een akkoord op hoofdlijnen, kan zowel een meerderheid over links als over rechts. We moeten kijken hoe we dat de komende vier jaar gaan invullen. Waarbij we iedereen gewoon nodig hebben.

De **voorzitter**: Ik zie geen andere vragen. Dan dank ik u hartelijk mijnheer Velner. Dan gaan we over naar het Christen Democratisch Appèl, het CDA. Mevrouw Ter Laak, gaat uw gang.

Mevrouw **Ter Laak** (CDA): Dank u wel voorzitter. Allereerst onze felicitaties voor de PDvZ, Zó! Zoetermeer, Zoetermeer Vooruit, PvdA en FVD. Allemaal partijen die zetels hebben gewonnen. Gefeliciteerd. Daar waar partijen zetels winnen zijn er ook partijen die zetels verliezen, zoals het CDA. En dat is zuur voor ons. Maar de kiezer heeft gesproken en we zijn ontzettend dankbaar voor iedereen die ons wel heeft gesteund. Bij de uitslag valt op dat veel partijen last dan wel baat blijken te hebben van landelijke trends. Maar de nee-stem van het referendum zie je ook terug in de uitslag. Het referendum heeft een positief effect gehad op de opkomst. Daar zijn we blij mee. In Zoetermeer was de opkomst wel vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde, maar nog steeds hebben we de helft van de kiezers niet kunnen motiveren om hun stem kenbaar te maken. Ik hoorde zojuist de PvdA zeggen we willen die democratiseringsagenda. Wij trekken ons het opkomstpercentage aan. We willen heel graag met u allen aan de slag om dat vertrouwen in die lokale democratie echt te versterken. Het resultaat van deze verkiezing is heel veel kleine fracties waarbij de grootste fractie nog nooit zo klein is geweest. Dat maakt samenwerking noodzakelijk, minder ik, meer wij. We zien dat de zittende coalitie zwaar heeft moeten inleveren. Alle partijen hebben kiezers verloren. We zien dat de partijen uit de oppositie de grootste winst hebben behaald. Dat hoort ook bij democratie, dat het af en toe wisselt van de macht. De verkiezingsuitslag maakt ons bescheiden als het gaat over meebesturen. Echter, onze inhoudelijke ambities voor de stad, om de stad vooruit te brengen, die blijft. Het CDA neemt daarbij de visie voor 2040 als vertrekpunt. We leggen daarbij nadrukkelijk de focus op het vinden van een balans met het vinden van problemen van mensen van alledag. Voor de komende raadsperiode liggen er grote opgaven als het gaat om de bouw van betaalbare en duurzame woningen. Leefbaarheid voor onze wijken met sterke verenigingen. De zekerheid van onze jeugdzorg. Een gemeente die zij-aan-zij staat met haar inwoners. Dan gaat het niet alleen over participatietrajecten bij grote nieuwbouw. Dan gaat het juist over vraagstukken als armoede en eenzaamheid. Bij al die grote ambities hebben we ook nog eens de uitdaging van het geld. Onze inkomsten en uitgaven moeten in evenwicht komen. Dus genoeg uitdaging voor de komende periode. Daar kijken we naar uit en we wensen iedereen vanaf deze plek een goede en vooral een plezierige raadsperiode toe.

De **voorzitter**: Ik zie een vraag van mevrouw Brouwer. Mevrouw Brouwer, gaat uw gang.

Mevrouw **Brouwer** (ChristenUnie-SGP): Ik wil even teruggaan naar het begin van het betoog van mevrouw Ter Laak omdat ik er niet doorheen wilde praten. Zei u nu dat u de uitslag van het referendum vertaald zag in de uitslag van de verkiezingen? En als u dat zei, zou u dan ook niet denken dat de opkomst hoger zou zijn door het referendum?

De **voorzitter**: Mevrouw Ter Laak.

Mevrouw **Ter Laak** (CDA): Dat heb ik gezegd. De opkomst in Zoetermeer is iets hoger dan het landelijk gemiddelde. Ik denk dat het referendum ons heeft geholpen om zo een hoge opkomst in Zoetermeer te krijgen Ik ben bang dat we zonder referendum nog minder mensen hadden kunnen motiveren om naar de stembus te gaan.

De **voorzitter**: Ik zie een vervolgvraag van mevrouw Brouwer. Gaat uw gang.

Mevrouw **Brouwer** (ChristenUnie-SGP): Eigenlijk had ik ook even moeten vragen wat u precies bedoelde met dat u de uitslag van het referendum zag in de uitslag van de verkiezingen.

De **voorzitter**: Mevrouw Ter Laak.

Mevrouw **Ter Laak** (CDA): Je ziet dat de partijen die afgelopen periode verantwoordelijkheid hebben genomen en hebben gezegd we moeten duurzaam omgaan met ons afvalprobleem, dan moeten we

ons realiseren dat die partijen veel hebben verloren. De partijen die hebben gezegd nee, we zijn tegen dit afvalbeleid dat die goed hebben gewonnen.

De **voorzitter**: Is dat voldoende mevrouw Brouwer? Ja. Mevrouw Van der Meer, gaat uw gang.

Mevrouw **Van der Meer** (Zó! Zoetermeer): Ik wil toch voorstellen dat we volgende keer iets anders verzinnen om de opkomst te bevorderen.

Mevrouw **Ter Laak** (CDA): Dank u wel mevrouw Van der Meer. Ik heb de uitnodigende hand van de PvdA echt goed gehoord en ik zou oproepen om die democratiseringsagenda samen te doen. Ik vind het een goed voorbeeld.

De **voorzitter**: Dank u wel. Anderen. Mevrouw Van der Meer, daar nog een vraag over?

Mevrouw **Van der Meer** (Zó! Zoetermeer): Nee, ik denk dat we bij het voorjaarsdebat er met elkaar afspraken over moeten maken en dat we gelijk aan de gang moeten om te proberen om ook in onze uitingen meer de mensen de indruk te geven waarom ze moeten komen stemmen. Ik ben het ermee eens.

De **voorzitter**: Dank u wel. Nog een reactie mevrouw Ter Laak? Nee, niet als er geen andere vragen meer zijn dank ik u hartelijk en gaan we over naar de volgende partij, de ChristenUnie-Staatkundig Gereformeerde Partij (ChristenUnie-SGP). Mevrouw Brouwer, gaat uw gang.

Mevrouw **Brouwer** (ChristenUnie-SGP): Het is voor het eerst dat ik vanaf deze kant kom aanlopen, dat is nieuw voor me. Geachte voorzitter, geachte collega-raadsleden, bij het eerste debat in de nieuwe samenstelling wil ik iedereen feliciteren met het behaalde resultaat. De winnaars natuurlijk met hun zetelwinst, de PDvZ, Zó! Zoetermeer, Zoetermeer Vooruit, de PvdA en de FVD. Maar net zo goed iedereen die genoeg vertrouwen van de kiezer heeft gekregen om een zetel in de gemeenteraad in te nemen. Soms zelfs door voorkeurstemmen. Het is eervol werk en het is een felicitatie waard. Zelf zijn wij, de heer Van Rumpt en ik, ook heel dankbaar dat we onze twee zetels mochten behouden en ons samen mogen inzetten voor de stad. We willen dat graag samen met u doen. Het is van groot belang om als gemeenteraad eensgezind te werken. Politieke partijen zijn heel belangrijk, dat hebben we in de verkiezingen gezien. Maar... de stad met haar inwoners is belangrijker. Zo kunnen we werken aan het herstel van het vertrouwen in de overheid. En ook al is het wantrouwen, denk ik, vooral landelijk geboren, we plukken er ook hier de wrange vruchten van. Groepsgedrag is eigenlijk natuurlijk niet te duiden. Maar dat de kiezer in groten getale gestemd heeft op partijen met Zoetermeer in de naam, ook al heeft de Zoetermeerse VVD slim geprobeerd om mee te liften, moet voor ons een teken zijn dat inwoners van hun stad houden en dat ze die in steeds grotere mate liever toevertrouwen aan partijen zonder binding met de landelijke politiek. En hoewel wij wel weten dat we allemaal Zoetermeerders zijn is dat niet voldoende duidelijk geweest voor de kiezer. En meer nog dan lokaal stemmen hebben Zoetermeerders niet gestemd. Ook deze enorme groep moeten we bereiken en betrekken. En dan liefst op een positieve manier, niet door ze tegen de haren in te strijken zodat ze kunnen protesteren tegen slecht uitgewerkte bouwplannen. Laten we in de komende periode betrouwbaar zijn en transparant. Laten we vriendelijk zijn en goed bereikbaar. Zorgvuldig, menselijk, eerlijk. We zijn er om de samenleving te dienen, om samen recht te doen. Voor nu denken wij dat het voor de hand ligt om een zo lokaal mogelijke coalitie te vormen. Dat komt de kiezers tegemoet en het geeft de voormalige oppositiepartijen de mogelijkheid om te laten zien dat ze constructief kunnen meewerken. Ik roep hen op om nu te laten zien dat ze breed naar de stad kunnen kijken, verder dan een derde container in de tuin, een hoge toren. De relatieve onervarenheid van zo een college zal dan moeten worden opgevangen door ons capabel ambtelijk apparaat, waarin wij vertrouwen hebben. Wat ons betreft, moeten er bij de coalitievorming inhoudelijke accenten liggen op zorg voor elkaar. Met name kwetsbare bevolkingsgroepen. Zorgen voor de schepping, aandacht voor jeugd, gezin en relaties en een veilige en schone stad, uiteraard met voldoende woningen voor de eigen inwoners. Tot slot voorzitter wil ik u en ons Gods zegen toewensen. Wij denken op momenten als deze aan Psalm 127, als de Heer het huis niet bouwt, tevergeefs zwoegen de bouwers. Als de Heer de stad niet bewaakt, tevergeefs doet de wachter zijn ronde. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel mevrouw Brouwer voor uw bijdrage. Ik zie geen vragen. Dan gaan we over naar FVD, FVD. Dat is de heer Van den Boomaard. Gaat uw gang.

De heer **Van den Boomgaard** (FVD): Zo, de verkiezingen zijn voorbij en de campagnestrijd is gestreden. Allereerst passen daar felicitaties bij voor Partij Democratie voor Zoetermeer, Zó! Zoetermeer en Zoetermeer Vooruit en natuurlijk ook de PvdA. Het is duidelijk dat de VVD de grootste partij is, samen met LHN. Zij het in een iets afgeslankte vorm. Het is wel duidelijk dat zij de kar zullen moeten trekken met een centrumrechts startpunt met de lokale partijen die enorm hebben gewonnen. Tegen de landelijke trend in was er in Zoetermeer inderdaad een hogere opkomst. Voor FVD Zoetermeer is het duidelijk dat het afvalreferendum daar aan heeft bijgedragen. Een duidelijk beeld dat de Zoetermeerse inwoners willen meebeslissen in belangrijke zaken en momenten. Dit mag niet onopgemerkt blijven. Wat ons betreft, is dat het succes van directe democratie en dat moet blijven. De Zoetermeerder moet gehoord worden in de voor hen essentiële onderwerpen. Voor FVD Zoetermeer is het klip-en-klaar dat bij binnenstedelijke bouw de inwoners, met name omwonenden, gehoord moeten worden en wij dienen het vertrouwen te hebben in deze inwoners, dat ze het besef van de noodzaak ook weten. Want dat weten ze. Persoonlijk waren deze verkiezingen ongekend. Ongekend dat zoveel stemgerechtigden ons de stem hebben toevertrouwd. Dat ik, of wij als FVD, hun stem mogen laten horen in deze raadzaal. Dit geldt niet alleen voor mij, het besef dat alle raadsleden staan voor die mensen die hun stem aan het betreffende raadslid heeft toevertrouwd laat je niet in de koude kleren. Het is een behoorlijke verantwoordelijkheid. Daarom roep ik de formerende partijen ook op de inwonersstem niet te laten verstommen. Het vertrouwen in lokale politiek is dalende en die daling moet een halt worden toegeroepen. Het is aan het toekomstige college, maar ook aan alle 39 raadsleden om mee te werken aan het vertrouwen terug winnen van onze inwoners. Geen loze beloften, geen verlies van actieve herinneringen, maar oprecht en doeltreffend. Het beste voor Zoetermeer en het beste voor de Zoetermeerder. Dank u voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel mijnheer Van den Boomgaard. Ik zie een vraag van mevrouw Brouwer. Gaat uw gang.

Mevrouw **Brouwer** (ChristenUnie-SGP): Dat heb je, dat is gelijk een tip voor nieuwe raadsleden. Als je vooraan bent geweest moet je hier opnieuw inloggen. U zei aan het begin dat een centrumrechts startpunt u logisch lijkt. Waarom eigenlijk? Want de verhoudingen tussen links en rechts zijn toch eigenlijk niet verschoven?

De **voorzitter**: Mijnheer Van den Boomgaard, gaat uw gang.

De heer **Van den Boomgaard** (FVD): Dank u voorzitter. Ik kijk alleen naar de uitslag en wat de twee grootste partijen zijn geweest en dat zij dus ook aan tafel de startpositie hebben om de formatie te starten. Die twee partijen hebben gewoon een centrumrechts ideaal.

De **voorzitter**: Ik zie geen andere vragen. Dan dank ik u hartelijk. En dit was wel uw maidenspeech. Dank u wel voor uw bijdrage.
Daarmee hebben alle fracties in de raad hun bijdrage geleverd. Ik ga er gemakshalve vanuit dat u geen behoefte heeft aan een tweede termijn. Maar ik heb wel afgesproken met u dat ik als laatste, want dat heeft u ook gevraagd, mijnheer Iedema het woord wil geven. Dat ga ik dan bij dezen doen. Mijnheer Iedema, gaat uw gang.

De heer **Iedema** (VVD): Voorzitter, leden van de raad, dank. Het is niet alleen mooi om de troepen te mogen aanvoeren omdat je de grootste partij bent. Zelfs met enige onderdrukte blijdschap, zoals mevrouw Meijer dat zei, maar het is ook een ontzettende eer om in een stad het formatieproces te mogen inleiden. Ik heb het al vaker gezegd en ik zal het ook hier herhalen, felicitaties aan u allemaal. Ik vind ook echt dat iedereen, ieder raadslid dat zich zo met hart en ziel voor de stad wil inzetten, eigenlijk bij voorbaat al een klein standbeeldje verdient. Zeker als je dat vier jaar volhoudt. Daarom sta ik hier eigenlijk ook wel trots. Niet alleen voor mezelf maar omdat wij hier met zijn allen weer mogen zitten. Vier jaar geleden zei mijn voorganger op dit zelfde moment in het duidingdsdebat: morgen ga ik met de eerste zes partijen om de tafel. We hebben het tempo een klein beetje opgevoerd, u was daarbij. Samen met mevrouw Meijer heb ik met alle partijen al een eerste, wat later bleek preverkenningsfase gehad. We hebben al gesproken over de samenwerking die we samen willen doen. Vervolgens, we hebben daar vanavond officieel een besluit over genomen, heb ik met medeweten van u ook al een kleine voorsprong daarop kunnen nemen door de heer Sander Dekker te vragen als onze verkenner. De heer Dekker heeft afgelopen vrijdag en zaterdag ook met alle partijen gesproken. Op dit moment zet hij het gesprek voort in meertallen. Dat kunnen soms twee of drie partijen zijn. En soms ook nog met een enkele partij om te kijken wat de combinaties zijn. Als iets deze uitslag heeft opgeleverd is het

wel dat we heel veel puzzelstukjes op heel veel manieren aan elkaar kunnen leggen. Na de eerste snelle ronde is er in ieder geval ook uitgekomen dat wat we met zijn allen willen een stabiel, compact college is met ruimte voor samenwerking, breed draagvlak en met oog, oor en hart voor al onze inwoners. Dat is dan ook de opdracht die we in eerste instantie aan de heer Dekker hebben meegegeven, maar die u allemaal ook in uw eigen gesprek heeft bekrachtigd. Dank daarvoor, ook namens de heer Dekker.

De **voorzitter**: Ik zie een vraag. Mevrouw Brouwer:

Mevrouw **Brouwer** (ChristenUnie-SGP): Ik vraag me plotseling af hoe je een compact college met een breed draagvlak maakt.

De **voorzitter**: De heer Iedema.

De heer **Iedema** (VVD): Volgens mij ligt het onder andere aan de uitstraling die zo een college meegeeft. Dus volgens mij is dat ook de opdracht die de formerende partijen straks vanzelf meekrijgen maar misschien zichzelf ook vanavond al mee zouden moeten geven. Stap aan de onderhandelingstafel niet alleen met je eigen idealen, maar kijk ook om je heen naar iedereen die je vertegenwoordigt. Kijk ook naar de partijen die wellicht niet aan de onderhandelingstafel zitten. Laten we daar met zijn allen kijken hoe we zo breed mogelijk en zo goed mogelijk een akkoord voor de stad kunnen sluiten. Maar dat ook zeker ruimte laat om bepaalde onderwerpen hier in de raad, met elkaar, goed te bediscussiëren, goed te bespreken en vooral ook laten we nog meer dan voorheen naar die inwoners gaan om hen er ook bij te betrekken. Dat is zoals ik het bedoel.
Voorzitter, dat brengt me op de volgende stap in het proces. De gesprekken zijn nu nog gaande. De heer Dekker heeft aangegeven dat hij eind deze week ongeveer een advies wil uitbrengen over wat, volgens hem iedereen gehoord hebbende, de meest logische combinatie is voor een verkennende ronde aan partijen die aan de formatie willen meedoen. Dat is denk ik ook het moment dat we elkaar daarover weer kunnen spreken.

De **voorzitter**: Dank u wel mijnheer Iedema. Ik zie dat het verder geen vragen oplevert. Dan dank ik u hartelijk. Dan hebben wij volgens mij ook dit agendapunt gehad. Tenzij er nog iemand ergens een nabrander heeft, maar dat zie ik niet. We hebben allemaal denk ik ook nu wel het gevoel dat het goed is om naar de borrel te gaan.

11. Sluiting

De **voorzitter**: Dat gaan we ook doen, want ik sluit de vergadering en ik zie u graag allemaal weer terug op maandag 4 april a.s. voor de eerstvolgende raadsvergadering. Ik sluit de vergadering en we gaan richting de borrel.

Sluiting om 22.05 uur

Vastgesteld in de openbare vergadering van 19 april 2022,

de griffier, de voorzitter,

drs. R. Blokland MCM drs. M.J. Bezuijen